

Program usposabljanja

**DRUŽABNIK/DRUŽABNICA
ZA STAREJŠE OSEBE**

Program usposabljanja: **Družabnik/družabnica za starejše osebe**

Leto nastanka programa: 2011

Leto prenove programa: 2014

Jezikovni pregled: Besedilo ni jezikovno pregledano.

Objava: http://arhiv.acs.si/programoteka/Druzabnik_za_starejse_osebe.pdf.

Program usposabljanja **Družabnik/družabnica za starejše osebe** je nastal v letih 2010-2011 okviru projekta **Razvoj kakovosti izobraževalne ponudbe za brezposelne v izbranih regijah**, ki ga je vodil Andragoški center Slovenije. Projekt je financiralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Nosilec razvoja programa usposabljanja je **Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj**.

Po opravljenih pilotnih izpeljavah in njihovem ovrednotenju je bil program v letu 2014 prenovljen. Prenovo programa je financiralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport v okviru naloge **Izobraževalni programi za brezposelne**.

KAZALO VSEBINE

A: SPLOŠNI DEL	4
1. IME PROGRAMA USPOSABLJANJA	4
2. UTEMELJENOST PROGRAMA USPOSABLJANJA	4
3. CILJNA SKUPINA.....	5
4. TEMELJNI CILJ PROGRAMA IN ZMOŽNOSTI/KOMPETENCE.....	5
5. TRAJANJE IZOBRAŽEVANJA ALI OBSEG IZOBRAŽEVANJA.....	6
6. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA.....	6
7. POGOJI ZA VKLJUČITEV V USPOSABLJANJE, NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE PROGRAMA	6
B: POSEBNI DEL	8
8. ORGANIZACIJA USPOSABLJANJA	8
9. PREDMETNIK – MODULI.....	10
10. (PREDMETNI) KATALOG ZNANJ IN IZPITNI KATALOGI.....	11
10.1 MODUL 1: ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA	11
10.2 MODUL 2: DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE.....	15
10.3 MODUL 3: DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK	21
11. IZPITNI KATALOG	29
12. IZVAJALCI PROGRAMA USPOSABLJANJA IN ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI	38
13. LISTINA.....	40
14. SESTAVLJAVCI PROGRAMA.....	40
15. PRILOGE.....	41

A: SPLOŠNI DEL**1. IME PROGRAMA USPOSABLJANJA**

DRUŽABNIK/DRUŽABNICA ZA STAREJŠE OSEBE

2. UTEMELJENOST PROGRAMA USPOSABLJANJA

Program usposabljanja je podpora uresničevanju razvojne strategije Slovenije do leta 2020, ki je usmerjena na doseganje štirih razvojnih prioritet: konkurenčnega gospodarstva, znanja in zaposlovanja, zelenega življenjskega okolja in vključujoče družbe.

V Sloveniji je v letu 2014 skoraj pol milijona ljudi med 60. in 100. letom starosti, kar predstavlja skoraj eno četrtno celotnega prebivalstva. Demografski podatki kažejo, da se prebivalstvo še naprej stara. Spremenjene družbene razmere prispevajo k boljši zdravstveni oskrbi prebivalstva, k dvigu kakovosti njihovega življenja in potrebi po večjem družbenem vključevanju. Posledica tega je, da starejši ljudje rajši ostanejo doma in se ne vključujejo v institucionalno oskrbo, če to ni nujno potrebno.

Program družabnik/družabnica za starejše osebe je namenjen osebam, ki se bodo usposabljale za opravljanje vloge družabnika/družabnice starejšim osebam. Novi trendi nakazujejo na potrebo po razvoju novih izobraževalnih programov, ki podpirajo izboljšanje pogojev za večjo kakovost življenja starejšega prebivalstva in njihovega aktivnega vključevanja v družbeno življenje.

Program je inovativen, ker bo oseba, ki ga bo zaključila, nudila storitev družabništva starejšim osebam, ki ne potrebujejo zdravstvene in socialne oskrbe, ampak želijo izboljšati kakovost svojega življenja.

Program je namenjen spodbujanju razvoja podjetništva za odrasle brezposelne ali zaposlene osebe, ki imajo končano vsaj srednjo poklicno šolo in so starejše od 26 let. Po podatkih iz leta 2014 je med vsemi brezposelnimi osebami v Sloveniji več kot 65 % takšnih, ki imajo končano najmanj srednjo poklicno šolo (to je skoraj 80.000 oseb), in so v aktivni dobi, med 26. in 59. letom starosti. Tako izobrazba kot starost oseb, ki se bodo vključile v izobraževalni program, sta pomemben temelj za delovne in življenjske izkušnje, ki prispevajo k boljšemu razumevanju potreb starejših ljudi.

Vsebina programa je zasnovana modularno. Smiselnost modularne zasnove programa je v tem, da se udeleženci lahko vključujejo v posamezni modul glede na svoje potrebe in interese. Zato je program primeren tudi za osebe, ki že opravljajo podobno dejavnost in potrebujejo določena znanja, ki jih pridobijo v posameznem modulu.

3. CILJNA SKUPINA

Ciljna skupina so tako moški kot ženske, stari vsaj 26 let, ki imajo končano vsaj srednjo poklicno šolo in osnovno znanje računalništva. Pomembno je, da imajo določene delovne in življenjske izkušnje in psihofizične lastnosti, sposobnosti in spretnosti, kot so komunikativnost, inovativnost, prilagodljivost, vztrajnost, samoiniciativnost. Pričakuje se, da so pozitivno naravnani do starejših ljudi, imajo socialni čut in sposobnost empatije. Glede na zaposlitveni status so to lahko brezposelne osebe ali že zaposlene, ki jim grozi izguba zaposlitve, v posamezne module se vključijo osebe, ki imajo delo na sorodnih področjih in jim primanjkuje znanj iz posameznih področij.

4. TEMELJNI CILJ PROGRAMA IN ZMOŽNOSTI/KOMPETENCE

Temeljni cilj programa je usposobiti osebe za opravljanje storitve družabnika/družabnice, ki bodo kasneje zadovoljevale potrebe starejših oseb po storitvi družabništva z namenom izboljšanja kakovosti njihovega življenja in aktivnega vključevanja v družbeno življenje. V programu bodo udeleženci razvijali in pridobili naslednje zmožnosti:

Udeleženec:

Poklicno specifične zmožnosti:

- je zmožen izvajati urjenje ročnih spretnosti pri starejših osebah,
- je zmožen izvajati vaje za urjenje spomina in zbranosti,
- je zmožen igrati različne družabne igre,
- je zmožen izbrati primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,
- je zmožen poiskati primerne rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za uvajanje novosti v prehranjevanje,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za načrtovanje in izvajanje del na vrtu in okolici hiše,
- je zmožen spremljati starejšo osebo po opravilih izven doma.

Generično poklicne zmožnosti:

- je zmožen poiskati in najti starejše ljudi, ki potrebujejo storitev družabništva,
- je zmožen poiskati ustrezne institucije v okolju glede na potrebe starejše osebe,
- je zmožen ugotoviti potrebe starejših oseb,
- je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah,
- je zmožen spodbujati starejše osebe za vključevanje v vseživljenjsko učenje,
- je zmožen promovirati storitev družabništva za starejše osebe,
- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,
- je zmožen spremljanja financ,
- razvija kakovost svojega dela,
- je zmožen spodbujati kreativnost pri starejših osebah,

- je zmožen opravljati dejavnost družabništva v skladu z veljavno zakonodajo.

Ključne zmožnosti:

- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog,
- je zmožen pisno in ustno komunicirati z ustreznimi institucijami,
- je zmožen uspešno komunicirati s starejšimi osebami in njihovimi svojci,
- razvija čut odgovornosti za varovanje okolja,
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija podjetnost pri svojem delovanju,
- razvija ekonomičnost pri svojem delovanju,
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu.

5. TRAJANJE IZOBRAŽEVANJA ALI OBSEG IZOBRAŽEVANJA

Skupaj: 300 ur.

6. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Udeleženec programa usposabljanja Družabnik/družabnica za starejše mora za dokončanje usposabljanja obvladati vse strokovne vsebine, določene v tematskih sklopih tega programa ter izdelati vse predpisane izdelke posameznega sklopa.

7. POGOJI ZA VKLJUČITEV V USPOSABLJANJE, NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE PROGRAMA

Pogoji za vključitev

Starost vsaj 26 let, končana vsaj srednja poklicna šola in osnovno znanje računalništva, delovne in življenjske izkušnje in psihofizične lastnosti, sposobnosti in spretnosti, kot so komunikativnost, inovativnost, prilagodljivost, vztrajnost, samoiniciativnost. Pričakuje se, da so osebe pozitivno naravnane do starejših ljudi, imajo socialni čut in sposobnost empatije.

Pogoji za napredovanje v programu

Udeleženec/udeleženka se praviloma lahko vključi v drugi modul, ko uspešno opravi vse obveznosti iz prvega modula oziroma če se jim prizna predhodno pridobljeno znanje. Udeleženec/udeleženka se lahko vključi v drugi oziroma tretji modul, četudi še ni uspešno opravil/a obveznosti iz prejšnjega modula, vendar ne more zaključiti programa.

Priznavanje predhodno pridobljenega znanja

Udeleženci, ki že imajo znanje, ki ga nudi ta program usposabljanja, lahko uveljavljajo pravico do priznanja tega znanja. To pravico lahko uveljavljajo pred začetkom izobraževanja tako, da izvajalcu programa usposabljanja posredujejo prošnjo za priznanje že pridobljenega znanja na način, ki je določen s pravili vodenja postopkov priznavanja že pridobljenega znanja pri izvajalcu programa. Posameznik mora v tem postopku dokazati, da ima znanje iz delov Programa usposabljanja družabnik/družabnica za starejše osebe. V kolikor to dokaže, je oproščen obveznosti pri ustreznem delu programa usposabljanja.

Dokončanje programa

Program je v celoti zaključen, ko kandidat opravi vse tri module, za zaključek posameznega modula je potrebno opraviti obveznosti po izpitnem katalogu.

B: POSEBNI DEL**8. ORGANIZACIJA USPOSABLJANJA**

Program se bo izvajal kot kombinacija skupinskega in individualnega dela.

Usposabljanje je organizirano po modulih, in sicer program obsega 3 module:

- ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA,
- DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE,
- DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK.

Vsak modul se strukturira v posamezne teme.

Organizirano usposabljanje poteka v obliki seminarjev, tečajev in praktičnega usposabljanja.

Zaporedje posameznih modulov in vsebinskih sklopov ni povsem določeno. Zaporedje se pri posamezni izvedbi lahko prilagaja ciljni skupini, s tem zagotavljamo fleksibilnost v izvedbi programa in prilagojenost udeležencem izobraževanja.

Metodično didaktična priporočila

Da bi udeleženci v programu ustrezno razvijali in dosegli opredeljene zmožnosti, se priporoča uporaba in kombinacija različnih metod dela. Za podajanje splošnih informacij, katerih namen je doseganje informativnih ravni znanja, je ustrezna uporaba frontalna metode, npr. predavanje, razlaga. Ta temelji na pojasnjevanju, opisovanju, poročanju in podajanju navodil za delo. Da bi dosegli aktivno sodelovanje udeležencev, je priporočljiva uporaba metod, kot so različne vrste skupinskih pogovorov, delo v parih ali manjših skupinah.

Zaradi heterogenosti skupin odraslih udeležencev je potrebno vključevati tudi individualen pristop, ki lahko vsakega posameznega udeleženca nagovori in vodi na način, ki ga le-ta razume in znanje nadgradi. Zato se priporoča tudi uporaba pristopa vodenega individualnega dela, kjer lahko uporabimo metode, kot so projektno delo, seminarska naloga ipd. Takšne metode so še posebej smiselne, ko gre za razvijanje formativnega in procesno-razvojnega znanja.

Ker je program usposabljanja formativno in akcijsko naravnani, udeležence naj bi pripravil na izvajanje lastne dejavnosti, se v programu usposabljanja še posebej priporočajo tudi metode: demonstracije, predstavitve dobrih praks, praktično delo s poudarkom na izdelavi konkretnih izdelkov.

Ob tem je priporočljivo v izpeljavi usposabljanja upoštevati tudi naslednja **didaktična načela**:

- prehajanje od znanega k neznanemu, od splošnega k posebnemu,
- raznovrstnost (menjavanje učnih metod, učnih sredstev),
- primernost (prilagajanje učbenikov in učnih gradiv udeležencem, izbira dodatnega gradiva),
- sistematičnost in nazornost,
- povezanost z življenjem (zgledi naj bodo tematsko blizu udeležencem),
- individualizacija (udeležence je potrebno obravnavati kot posameznike z različnimi potrebami, sposobnostmi, motivacijo; potrebna je pozitivna spodbuda udeležencev, to pa je eden od pomembnih pogojev za pozitivno motivacijo in delovno ozračje v skupini).

9. PREDMETNIK – MODULI

MODULI IN TEME	Število ur
MODUL 1: ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA	
Tema 1: Značilnosti ciljne skupine starejših odraslih	15
Tema 2: Značilnosti okolja, v katerem živijo starejši odrasli	15
Tema 3: Ugotavljanje potreb starejših oseb	10
Skupaj ur za modul	40
MODUL 2: DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE	
Tema 1: Komunikacija z uporabniki storitve družabništva in z institucijami	20
Tema 2: Družabništvo starejšim osebam	50
Tema 3: Ohranjanje sposobnosti in spretnosti starejših oseb	50
Tema 4: Praktično usposabljanje	32
Skupaj ur za modul	152
MODUL 3: DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK	
Tema 1: Računalniško opismenjevanje	30
Tema 2: Pregled, načrtovanje in organizacija vsakodnevnih opravil	23
Tema 3: Trženje storitve družabništva	20
Tema 4: Zakonodaja s področja (socialnega) podjetništva z individualnim svetovanjem	5
Tema 5: Spremljanje financ v (socialnem) podjetju	30
Skupaj ur za modul	108
SKUPAJ UR ZA PROGRAM	300

10. (PREDMETNI) KATALOG ZNANJ IN IZPITNI KATALOGI

10.1 MODUL 1: ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA

Tema 1: Značilnosti ciljne skupine starejših odraslih

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah,
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna biološke značilnosti starejših oseb,
- pozna socialne značilnosti starejših oseb,
- pozna osebnostne lastnosti starejših oseb,
- pozna sposobnosti starejših oseb,
- razume vlogo in položaj starejših oseb v družbenem življenju.

Na formativni ravni:

- zaznava psihične in fizične spremembe pri starejših osebah,
- usmerja starejšo osebo, pri kateri zazna spremembe zdravstvenega stanja, v ustrezno institucijo.

Na procesno-razvojni ravni:

- spodbuja dobro počutje starejše osebe,
- razvija medkulturni dialog in spoštovanje drugačnosti.

Nekatere priporočene vsebine

- Biološke in socialne značilnosti starejših oseb.
- Osebnostne lastnosti in sposobnosti starejših oseb.
- Vloga in položaj starejših oseb.

Trajanje v urah: 15

Metode: Predavanje, razgovor, študij primera, delo s pisnimi viri.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Pečjak, V. (2007). Psihologija staranja. Bled: samozaložba.
- Zupančič M. (2006). Spoznavni razvoj odraslih v odraslosti. V: Oblikovanje izvedbenega kurikula v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih. Sonja Klemenčič (ur.). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Kristančič, A. (2005). Nova podoba staranja – siva revolucija. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije, AA Inserco, svetovalna družba.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, stenska slika – plakat.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci: /

Tema 2: Značilnosti okolja v katerem živijo starejši odrasli

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen poiskati ustrezne institucije v okolju glede na potrebe starejše osebe,
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,
- razvija sposobnost medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna demografske trende staranja prebivalstva,
- prepozna pojave diskriminacije in oblik nasilja nad starejšimi osebami,
- poimenuje ustrezne inštitucije v okolju, katerih dejavnost starejša oseba potrebuje,
- pozna življenje in delovanje lokalnega okolja, kjer živijo starejše osebe.

Na formativni ravni:

- izdelava načrta ustreznih inštitucij v okolju,
- spremlja aktualno dogajanje v okolju, ki je posredno ali neposredno povezano s potrebami starejših oseb.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija sposobnost medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog.

Nekatere priporočene vsebine

- Demografski trendi staranja prebivalstva.
- Pojavi diskriminacije starejših oseb.
- Pomembne inštitucije v okolju.
- Pomen medgeneracijskega dialoga.

Trajanje v urah: 15

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, terensko delo.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavoUčna gradiva:

- Artiček, D. (2007). Praktični vodnik za upokojence: pravice, možnosti, priložnosti. Ljubljana: Založba Maks Viktor.
- Hlebec, V. (2003). Socialna omrežja starostnikov v Sloveniji. V publikaciji: Družboslovne razprave, letnik 19, št. 43, str. 171-182. Ljubljana: Slovensko sociološko društvo, Fakulteta za družbene vede.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, stenska slika – plakat.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Seznam institucij v okolju s kontakti.

Tema 3: Ugotavljanje potreb starejših oseb

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen ugotoviti potrebe starejših oseb,   - je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- prepozna potrebo starejših oseb po druženju in sprejetosti (družina, sorodstvo, prijatelji, soseska),
- razume potrebo starejših oseb po aktivnem sodelovanju pri sprejemanju odločitev (v družini, v soseski, v društvih),
- ve, da imajo starejše osebe potrebo po spoštovanju samega sebe.

Na formativni ravni:

- pripravi in spodbuja organizacijo družinskih dogodkov.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog,
- upošteva etična načela pri svojem delu s starejšimi osebami (spoštovanje njihove samostojnosti in dostojanstva, zagotavljanje koristnosti dejanj za starejšo osebo, upoštevanje pravičnosti v odnosu do starejše osebe, zagotavljanje dostopa do informacij in možnosti izbire glede na ugotovljene potrebe starejše osebe).

Nekatere priporočene vsebine

- Maslowov hierarhični model zadovoljevanja potreb.
- Etična načela na področju družabništva.
- Specifika potreb starejših oseb.

Trajanje v urah: 10

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Pečjak, V. (2007). Psihologija staranja. Bled: samozaložba.
- Žiberna, A. (2002). Življenjske razmere in potrebe starejših ljudi. Firis: strokovno-pravni informator, letnik 10, št. 1, str. 58-64. Logatec: Firis.
- Ramovš, J. (2003). Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
- Šelb, J. (ur.) (2001). Moja upokojitev – moj novi izziv. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, stenska slika – plakat.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Načrt možnih družinskih dogodkov in srečanj.

10.2 MODUL 2: DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE

Tema 1: Komunikacija z uporabniki storitve družabništva in z institucijami

Zmožnosti, ki jih razvijamo pri temi:

- je zmožen uspešno komunicirati s starejšimi osebami in njihovimi svojci,
- je zmožen pisno in ustno komunicirati z ustreznimi institucijami,
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna komunikacijo kot pomemben dejavnik v medčloveških odnosih,
- zna smiselno govoriti, poslušati in spraševati,
- razume pomen osebnega videza (obleka, vonj),
- zna obvladovati probleme in konflikte,
- pozna tehnike obvladovanja stresa.

Na formativni ravni:

- uporablja ustrezne načine besedne komunikacije s starejšimi osebami, svojci in institucijami (razločnost, izgovorjava, glasnost, pisno sporočanje),
- uporablja različne načine nebesedne komunikacije s starejšimi osebami (dotik, mimika obraza, božanje, pogled, nasmeh, stisk roke),
- spodbuja starejšo osebo, da izrazi svoja čustva, želje in potrebe,
- obvladuje ovire in motnje v komunikaciji s starejšimi osebami, svojci in institucijami (je empatičen, jasen in razumljiv pri izražanju, privabi pozornost).

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija medkulturni dialog in spoštovanje drugih kultur,
- spodbuja medgeneracijski dialog.

Nekatere priporočene vsebine

- Besedna in nebesedna komunikacija.
- Motnje in ovire pri komunikaciji.
- Obvladovanje problemov in konfliktov.
- Obvladovanje stresa.
- Medgeneracijska komunikacija.

Trajanje v urah: 20

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Klančnik, Ž. (2010). Komunikacija s starejšimi osebami. Kranj: diplomsko delo. Dostopno na: http://www.bb-kranj.si/doc/diplome/Klancnik_Ziga-Komunikacija_s_starejsimi_osebami.pdf.
- Kristančič, A. (2005). Nova podoba staranja – siva revolucija. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije, AA Inserco, svetovalna družba.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, stenska slika – plakat.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci: /

Tema 2: Družabništvo starejšim osebam

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen spodbujati starejše osebe za vključevanje v vseživljenjsko učenje,
- je zmožen izvajati urjenje ročnih spretnosti pri starejših osebah,
- je zmožen spodbujati kreativnost pri starejših osebah,
- je zmožen izvajati vaje za urjenje spomina,
- je zmožen igrati različne družabne igre,
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,
- je zmožen spremljati starejšo osebo po opravkih izven doma,
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija kakovost svojega dela,
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženeec:

Na informativni ravni:

- pozna kulturne prireditve in dogodke v okolju,
- pozna različne didaktične pripomočke in igrala,
- pozna možnosti za vključevanje starejših v vseživljenjsko učenje.

Na formativni ravni:

- izvaja in spodbuja vključevanje starejših oseb v proces učenja in izobraževanja ter prostočasne dejavnosti,
- izvaja in spodbuja različne ročne spretnosti (npr. pletenje, kvačkanje, šivanje),
- izvaja vaje za urjenje spomina in spodbuja kreativne dejavnosti,
- igra različne družabne igre,
- izdelava načrt obiska različnih kulturnih in drugih dogodkov v okolju,
- spremlja starejšo osebo pri opravkih zunaj doma ali jih po potrebi opravi namesto nje (nakup, obisk zdravnika, frizerja, nabava zdravil, finančna in upravna opravila).

Na procesno-razvojni ravni:

- spodbuja in usmerja starejše osebe k varovanju zdravja,
- spodbuja starejše osebe k spoznavanju drugih kultur,
- spodbuja starejše osebe k druženju z ljudmi različnih starosti.

Nekatere priporočene vsebine

- Vseživljenjsko učenje in kulturna dejavnost.
- Vrste ročnih spretnosti.
- Vaje za urjenje spomina.
- Kreativne dejavnosti.
- Vrste potrebnih opravil zunaj doma.

Trajanje v urah: 50

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, projektno delo, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Günther, B. (1992). Urjenje spomina in koncentracije: kreativno učenje, superučenje, učenje v sprostitvi. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Lipar Kadunc, G. (1995). Učimo se ročnih ustvarjalnosti. Ljubljana: Captain.

- Kump, S., Jelenc Krašovec, S. (2010). Prestari za učenje?: vzorci izobraževanja in učenja starejših. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, družabne igre, material in pripomočki za izvajanje ročnih del.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica, prostor za delovno terapijo.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci: /

Tema 3: Ohranjanje sposobnosti in spretnosti starejših oseb

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen izbrati primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,
- je zmožen poiskati primerne rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za uvajanje novosti v prehranjevanje,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za načrtovanje in izvajanje del na vrtu in okolici hiše,
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija kakovost svojega dela,
- razvija čut odgovornosti za varovanje okolja,
- razvija ekonomičnost pri svojem delovanju.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,
- pozna rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,
- pozna novosti na področju zdravega prehranjevanja za starejše osebe.

Na formativni ravni:

- izvaja in spodbuja starejše osebe k ohranjanju gibalnih sposobnosti,
- spodbuja in sodeluje pri uvajanju novosti zdravega prehranjevanja,
- spodbuja in sodeluje pri načrtovanju in izvajanju del na vrtu in okolici hiše,
- upošteva načela varstva pri delu in ekonomičnosti.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svoje storitve,
- razvija ekološko zavest pri lastnem delu s starejšimi osebami.

Nekatere priporočene vsebine

- Šport in telovadba za starejše osebe.
- Ohranjanje delovnih sposobnosti starejših oseb.
- Ekonomičnost pri vodenju opravil.

Trajanje v urah: 50

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, delo s pisnimi viri, demonstracija, terensko delo.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavoUčna gradiva:

- Simpozij Vadba za starejše osebe z zmanjšano mobilnostjo (2007). Zbornik predavanj: 2. simpozij Vadba za starejše osebe z zmanjšano mobilnostjo, Ljubljana, 10. 11. 2007. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Enciklopedija vrtnarjenja (2004). Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Nacionalna konferenca o promociji zdravja v Sloveniji (1995). Zdravo staranje: 1. nacionalna konferenca o promociji zdravja v Sloveniji, 29. in 30. marca 1995. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije, Inštitut za varovanje zdravja RS.
- Eržen, N. (1995). Prehrana starejših ljudi. V: Gib: revija o rehabilitaciji, letnik 16, št. 1, str. 13-15.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, športni pripomočki.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, telovadnica, gospodinjska učilnica, vrt.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Posnetek rekreativnih možnosti v okolju.

Tema 4: Praktično usposabljanje

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen izvajati urjenje ročnih spretnosti pri starejših osebah,
- je zmožen izvajati vaje za urjenje spomina in zbranosti,
- je zmožen igrati različne družabne igre,
- je zmožen izbrati primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,
- je zmožen poiskati primerne rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za uvajanje novosti v prehranjevanje,
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za načrtovanje in izvajanje del na vrtu in okolici hiše,
- je zmožen spremljati starejšo osebo po opravih izven doma,
- je zmožen poiskati in najti starejše ljudi, ki potrebujejo storitev družabništva,
- je zmožen poiskati ustrezne institucije v okolju glede na potrebe starejše osebe,
- je zmožen ugotoviti potrebe starejših,
- je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah,
- je zmožen spodbujati starejše osebe za vključevanje v vseživljenjsko učenje,
- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,
- razvija kakovost svojega dela,
- je zmožen spodbujati kreativnost pri starejših osebah,
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog,
- je zmožen pisno in ustno komunicirati z ustreznimi institucijami,
- je zmožen uspešno komunicirati s starejšimi osebami in njihovimi svojci,
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna bivalno okolje uporabnika,
- pozna možnosti za vključevanje starejših v okolju,
- pozna primere dobrih praks na področju dela s starejšimi osebami.

Na formativni ravni:

- izvaja storitev družabništva za uporabnika,
- spodbuja uporabnika h kakovosti življenja.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svoje storitve,
- spodbuja medgeneracijski dialog.

Nekatere priporočene vsebine

- Vsebine 1., 2. in 3. teme modula 2: Družabništvo za starejše osebe.

Trajanje v urah: 32**Metode:** Praktično delo z uporabnikom, teren – strokovna ekskurzija.**Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo**Učna gradiva: Izbira v skladu z vsebino storitve.Pripomočki: Izbira v skladu z vsebino storitve.Materialni pogoji: Uporabnikov bivalni prostor, na terenu.**Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:**

Storitev z zagovorom.

10.3 MODUL 3: DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK**Tema 1:** Računalniško opismenjevanje**Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:**

- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu,
- je zmožen ustno in pisno komunicirati z ustreznimi institucijami.

STANDARDI ZNANJ**Udeleženec:**Na informativni ravni:

- pozna osnovne računalniške programe (Word, Internet, elektronska pošta, Excel, PowerPoint),
- pozna možnosti uporabe računalnika za vodenje svoje dejavnosti.

Na formativni ravni:

- spremlja informacije na spletnih straneh povezanih z dejavnostjo družabništva,
- izdela pisna poročila o delu,
- vodi in načrtuje delo s pomočjo računalnika,
- uporablja elektronsko pošto pri komunikaciji,
- spodbuja starejše osebe k uporabi sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svoje storitve.

Nekatere priporočene vsebine

- Word, Excel, PowerPoint, Internet, elektronska pošta.
- Spletno bančno poslovanje.
- Uporaba mobilnega telefona in digitalne fotografije.

Trajanje v urah: 30

Metode: Predavanje, razgovor, delo s pisnimi viri, sodelovalno učenje, demonstracija, projektno delo, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva: Interno gradivo izvajalca.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, USB ključek, digitalni aparat, mobilni telefon.

Materialni pogoji: Računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Priprava promocijskega materiala po izbiri udeleženca.

Tema 2: Pregled, načrtovanje in organizacija vsakodnevnih opravil**Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:**

- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,
- razvija podjetnost pri svojem delovanju,
- razvija kakovost svojega dela,
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu,
- razvija ekonomičnost pri svojem delovanju.

STANDARDI ZNANJ**Udeleženec:***Na informativni ravni:*

- pozna različne modele načrtovanja, organizacije dela in evalvacije,
- pozna metode individualnega pristopa ter individualnega načrtovanja.

Na formativni ravni:

- naredi dnevni, tedenski in mesečni načrt aktivnosti za izvajanje družabništva,
- uporablja informacijsko komunikacijsko tehnologijo pri načrtovanju aktivnosti,
- uporablja individualen pristop pri načrtovanju programa za posamezno starejšo osebo,
- pripravi delovno okolje za izvedbo načrtovanih aktivnosti,
- izvaja evalvacijo lastnega dela.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svoje storitve,
- razvija podjetnost in ekonomičnost pri svojem delu.

Nekatere priporočene vsebine

- Načrtovanje in organizacija dela.
- Priprava delovnega okolja glede na aktivnosti.
- Evalvacija opravljenih aktivnosti.

Trajanje v urah: 20

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, projektno delo, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Dominko, M. (1997). Učinkovita izraba časa in mikroorganizacija dela. V: Neprofitni management: prva slovenska strokovna revija za promocijo vodenja v neprofitnem sektorju, letnik 5, št. 1/6, str. 72-74. Nova Gorica: Educa.
- Adams, B. (1999). Začetek in rast malega podjetja: izčrpen vodič za načrtovanje in vodenje malega podjetja. Radovljica: Skriptorij KA.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, USB ključek.

Materialni pogoji: Splošna in računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Priprava načrta dela, priprava poročila o delu.

Tema 3: Trženje storitve družabništva

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen poiskati in najti starejše ljudi, ki potrebujejo storitev družabništva,
- je zmožen promovirati storitev družabništva za starejše osebe,
- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,
- je zmožen spremljanja in vodenja financ,
- razvija kakovost svojega dela,
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu,
- razvija podjetnost pri svojem delovanju.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna proces trženja.

Na formativni ravni:

- naredi raziskavo potencialnih notranjih uporabnikov (starejše osebe) in zunanjih uporabnikov (institucije, društva, financerji),
- izračuna ceno storitve družabništva,
- izdelava promocijski načrt storitve,
- izdelava časovni načrt dela,

- spremlja in ugotavlja uspešnost svojega dela,
- uporablja računalniški program za spremljanje dela in vodenje dokumentacije.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svoje storitve,
- razvija podjetnost pri svojem delu.

Nekatere priporočene vsebine

- Proces trženja.

Trajanje v urah: 23

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, igra vlog, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, ekskurzija, projektno delo, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Kotler P. (1996). Marketing management – trženjsko upravljanje: analiza, načrtovanje, izvajanje in nadzor. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla, stenska slika – plakat.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Izdelajo trženjski načrt storitve s poudarkom na SWOT analizi.

Tema 4: Zakonodaja s področja (socialnega) podjetništva z individualnim svetovanjem

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen opravljati dejavnost družabništva v skladu z veljavno zakonodajo,
- razvija podjetnost pri svojem delu,
- razvija kakovost svojega dela.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna zakonodajo s področja socialnega podjetništva,
- pozna pravni okvir delovanja družabništva,
- pozna institucije, kjer lahko registrira dejavnost družabništva kot samozaposlitev,
- pozna institucije, kjer se lahko zaposli kot družabnik.

Na formativni ravni:

- pripravi dokumentacijo za registracijo dejavnosti družabništva kot samozaposlitev,
- pripravi dokumentacijo za zaposlitev v ustrezni instituciji.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija podjetnost pri svojem delu.

Nekatere priporočene vsebine

- Zakonodaja iz področja socialnega podjetništva.
- Spoznavanje ustreznih institucij (upravna enota, obrtno podjetniška zbornica, davčni urad).

Trajanje v urah: 5

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Zakonodaja s področja socialnega podjetništva; zakonodaja o gospodarskih družbah; delovno pravna zakonodaja.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci: /

Tema 5: Spremljanje financ v (socialnem) podjetju

Zmožnosti, ki jih udeleženec razvija pri temi:

- je zmožen spremljanja financ,
- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,
- razvija podjetnost pri svojem delu,
- razvija kakovost svojega dela,
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu.

STANDARDI ZNANJ

Udeleženec:

Na informativni ravni:

- pozna pomen in naloge računovodstva,
- pozna knjigovodske listine in poslovne knjige,
- pozna stroške, vrste in pomen stroškov,
- spozna elemente poslovnega načrta.

Na formativni ravni:

- izdaja in prejema račune za opravljeno storitev,
- spremlja prihodke in odhodke svoje dejavnosti.

Na procesno-razvojni ravni:

- razvija kakovost svojega dela,
- razvija podjetnost pri svojem delu.

Nekatere priporočene vsebine

- Pomen in naloge računovodstva.
- Vrste knjigovodskih listin in poslovnih knjig.
- Revizija in inšpekcija finančnega poslovanja.

Trajanje v urah: 30

Metode: Predavanje, razgovor, diskusija, sodelovalno učenje, študij primera, delo s pisnimi viri, demonstracija, reševanje problemov.

Učna gradiva, pripomočki in materialni pogoji za izpeljavo

Učna gradiva:

- Zakonodaja s področja davčne ureditve.

Pripomočki: Računalnik, projektor, tabla.

Materialni pogoji: Splošna učilnica, računalniška učilnica.

Izdelki, ki jih pripravijo udeleženci:

Priprava osnutka poslovnega načrta.

11. IZPITNI KATALOG

MODUL 1: ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA		
Zmožnosti, ki jih razvijamo v modulu Udeleženec:	Informativni in formativni standardi znanja Udeleženec:	Načini preverjanja znanja
ZNAČILNOSTI CILJNE SKUPINE STAREJŠIH OSEB		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah, - razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe, - razvija sposobnost medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur, 	<ul style="list-style-type: none"> - pozna biološke značilnosti starejših oseb, - pozna socialne značilnosti starejših oseb, - pozna osebnostne lastnosti starejših oseb, - pozna sposobnosti starejših oseb, - razume vlogo in položaj starejših oseb v družbenem življenju, - zaznava psihične in fizične spremembe pri starejših osebah, - usmerja starejšo osebo, pri kateri zazna spremembe zdravstvenega stanja, v ustrezno institucijo, 	
ZNAČILNOSTI OKOLJA, V KATEREM ŽIVIJO STAREJŠI ODRASLI		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen poiskati ustrezne institucije v okolju glede na potrebe starejše osebe, - je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju, - razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog, 	<ul style="list-style-type: none"> - pozna demografske trende staranja prebivalstva, - prepozna pojave diskriminacije in oblik nasilja nad starejšimi osebami, - poimenuje ustrezne inštitucije v okolju, katerih dejavnost starejša oseba potrebuje, - pozna življenje in delovanje lokalnega okolja, 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelek (seznam institucij v okolju s kontakti)

<ul style="list-style-type: none"> - razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur, 	<p>kjer živijo starejše osebe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - izdelava načrtov ustreznih institucij v okolju, - spremlja aktualno dogajanje v okolju, ki je posredno ali neposredno povezano s potrebami starejših oseb, 	
UGOTAVLJANJE POTREB STAREJŠIH OSEB		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen ugotoviti potrebe starejših oseb, - je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših osebah, 	<ul style="list-style-type: none"> - prepozna potrebo starejših oseb po družanju in sprejetosti (družina, sorodstvo, prijatelji, sosese), - razume potrebo starejših oseb po aktivnem sodelovanju pri sprejemanju odločitev (v družini, v soseski, v društvih), - ve, da starejše osebe imajo potrebo po spoštovanju samega sebe, - pripravi in spodbuja organizacijo družinskih dogodkov, - upošteva etična načela pri svojem delu, 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelek (načrt možnih družinskih dogodkov in srečanj)

MODUL 2: DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE		
Zmožnosti, ki jih razvijamo v modulu	Informativni in formativni standardi znanja	Načini preverjanja znanja
Udeleženec:	Udeleženec:	
KOMUNIKACIJA Z UPORABNIKI STORITVE DRUŽABNIŠTVA IN Z INSTITUCIJAMI		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen uspešno komunicirati s starejšimi osebami in njihovimi svojci, - je zmožen pisno in ustno komunicirati z ustreznimi institucijami, - razvija sposobnost medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur, - razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog, 	<ul style="list-style-type: none"> - pozna komunikacijo kot pomemben dejavnik v medčloveških odnosih, - zna smiselno govoriti, poslušati in spraševati, - razume pomen osebnega videza (obleka, vonj), - zna obvladovati probleme in konflikte, - pozna tehnike obvladovanja stresa, - uporablja ustrezne načine besedne komunikacije s starejšimi osebami, svojci in institucijami (razločnost, izgovorjava, glasnost, pisno sporočanje), - uporablja različne načine nebesedne komunikacije s starejšimi osebami (dotik, mimika obraza, božanje, pogled, nasmeh, stisk roke), - spodbuja starejšo osebo, da izrazi svoja čustva, želje in potrebe, - obvladuje ovire in motnje v komunikaciji s starejšimi osebami, svojci in institucijami (je empatičen, jasen in razumljiv pri izražanju, privabi pozornost), 	

DRUŽABNIŠTVO STAREJŠIM OSEBAM		
- je zmožen spodbujati starejše osebe za vključevanje v vseživljenjsko učenje,	- pozna kulturne prireditve in dogodke v okolju,	
- je zmožen izvajati urjenje ročnih spretnosti pri starejših osebah,	- pozna različne didaktične pripomočke in igrala,	
- je zmožen spodbujati kreativnost pri starejših osebah,	- pozna možnosti za vključevanje starejših v vseživljenjsko učenje,	
- je zmožen izvajati vaje za urjenje spomina,	- izvaja in spodbuja vključevanje starejših oseb v proces učenja in izobraževanja ter pristočasne dejavnosti,	
- je zmožen igrati različne družabne igre,	- izvaja in spodbuja različne ročne spretnosti (npr. pletenje, kvačkanje, šivanje),	
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,	- izvaja vaje za urjenje spomina in spodbuja kreativne dejavnosti,	
- je zmožen spremljati starejšo osebo po opravkih izven doma,	- igra različne družabne igre,	
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,	- izdelava načrt obiska različnih kulturnih in drugih dogodkov v okolju,	
- razvija kakovost svojega dela,	- spremlja starejšo osebo pri opravkih zunaj doma ali jih po potrebi opravi namesto nje (nakup, obisk zdravnika, frizerja, nabava zdravil, finančna in upravna opravila),	
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,		
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog,		
OHRANJANJE SPOSOBNOSTI IN SPRETNOSTI STAREJŠIH OSEB		
- je zmožen izbrati primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,	- pozna primerne fizične (športne) aktivnosti za starejše osebe,	- posnetek rekreativnih možnosti v okolju
- je zmožen poiskati primerne rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,	- pozna rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,	
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za uvajanje novosti v prehranjevanje,	- pozna novosti na področju zdravega prehranjevanja za starejše osebe,	
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za		

načrtovanje in izvajanje del na vrtu in okolici hiše,	- izvaja in spodbuja starejše osebe k ohranjanju gibalnih sposobnosti,	
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,	- spodbuja in sodeluje pri uvajanju novosti zdravega prehranjevanja,	
- razvija kakovost svojega dela,	- spodbuja in sodeluje pri načrtovanju in izvajanju del na vrtu in okolici hiše,	
- razvija čut odgovornosti za varovanje okolja,	- upošteva načela varstva pri delu in ekonomičnosti,	
- razvija ekonomičnost pri svojem delovanju,		
PRAKTIČNO USPOSABLJANJE		
- je zmožen spodbujati starejše osebe za vključevanje v vseživljenjsko učenje,	- pozna bivalno okolje uporabnika,	- storitev z zagovorom
- je zmožen izvajati urjenje ročnih spretnosti pri starejših osebah,	- pozna možnosti za vključevanje starejših v okolju,	
- je zmožen spodbujati kreativnost pri starejših osebah,	- pozna primere dobrih praks na področju dela s starejšimi osebami,	
- je zmožen izvajati vaje za urjenje spomina,	- izvaja storitev družabništva za uporabnika,	
- je zmožen igrati različne družabne igre,		
- je zmožen spremljati in izbrati obisk kulturnih in drugih dogodkov v okolju,		
- je zmožen spremljati starejšo osebo po opravkih izven doma,		
- razvija čut za varovanje zdravja in skrb za dobro počutje starejše osebe,		
- razvija kakovost svojega dela,		
- razvija sposobnosti medkulturnega dialoga in spoštovanja drugih kultur,		
- je zmožen izbrati primerne fizične		

(športne) aktivnosti za starejše osebe,		
- je zmožen poiskati primerne rekreativne možnosti za starejše osebe v okolju,		
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za uvajanje novosti v prehranjevanje,		
- je zmožen spodbuditi starejšo osebo za načrtovanje in izvajanje del na vrtu in okolici hiše,		
- je zmožen uspešno komunicirati s starejšimi osebami in njihovimi svojci,		
- je zmožen pisno in ustno komunicirati z ustreznimi institucijami,		
- razvija čut za ustrezen medgeneracijski dialog,		
- zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,		
- je zmožen poiskati ustrezne institucije v okolju glede na potrebe starejše osebe,		
- je zmožen ugotoviti potrebe starejših,		
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu,		
- je zmožen spremljati in zaznavati spremembe pri starejših,		

MODUL 3: DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK		
Zmožnosti, ki jih razvijamo v modulu Udeleženec:	Informativni in formativni standardi znanja Udeleženec:	Načini preverjanja znanja
RAČUNALNIŠKO OPISMENJEVANJE		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu, - je zmožen ustno in pisno komunicirati z ustreznimi institucijami, 	<ul style="list-style-type: none"> - pozna osnovne računalniške programe (Word, Internet, elektronska pošta, Excel, PowerPoint), - pozna možnosti uporabe računalnika za vodenje svoje dejavnosti, - spremlja informacije na spletnih straneh povezanih z dejavnostjo družabništva, - izdelava pisna poročila o delu, - vodi in načrtuje delo s pomočjo računalnika, - uporablja elektronsko pošto pri komunikaciji, - spodbuja starejše osebe k uporabi sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije, 	<ul style="list-style-type: none"> - priprava promocijskega materiala po izbiri udeleženca
PREGLED, NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA VSAKODNEVNIH OPRAVIL		
<ul style="list-style-type: none"> - je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo, - razvija podjetnost pri svojem delovanju, - razvija kakovost svojega dela, - je zmožen uporabljati IKT tehnologijo pri svojem delu, - razvija ekonomičnost pri svojem delovanju, 	<ul style="list-style-type: none"> - pozna različne modele načrtovanja, organizacije dela in evalvacije, - pozna metode individualnega pristopa ter individualnega načrtovanja, - naredi dnevni, tedenski in mesečni načrt aktivnosti za izvajanje družabništva, - uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri načrtovanju aktivnosti, - uporablja individualen pristop pri načrtovanju programa za posamezno starejšo osebo, - pripravi delovno okolje za izvedbo načrtovanih 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelek (priprava načrta dela, priprava poročila o delu)

	aktivnosti, - izvaja evalvacijo lastnega dela,	
TRŽENJE STORITVE DRUŽABNIŠTVA		- trženjski načrt storitve s poudarkom na SWOT analizi
- je zmožen poiskati in najti starejše ljudi, ki potrebujejo storitev družabništva,	- pozna proces trženja,	
- je zmožen promovirati storitev družabništva za starejše osebe,	- naredi raziskavo potencialnih notranjih uporabnikov (starejše osebe) in zunanjih uporabnikov (institucije, društva, financerji),	
- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,	- izračuna ceno storitve družabništva,	
- je zmožen spremljanja in vodenja financ,	- izdelava promocijski načrt storitve,	
- razvija kakovost svojega dela,	- izdelava časovni načrt dela ,	
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu,	- spremlja in ugotavlja uspešnost svojega dela,	
- razvija podjetnost pri svojem delovanju,	- uporablja računalniški program za spremljanje dela in vodenje dokumentacije,	
ZAKONODAJA S PODROČJA (SOCIALNEGA) PODJETNIŠTVA Z INDIVIDUALNIM SVETOVANJEM		
- je zmožen opravljati dejavnosti družabništva v skladu z veljavno zakonodajo,	- pozna zakonodajo s področja socialnega podjetništva,	
- razvija podjetnost pri svojem delu,	- pozna pravni okvir delovanja družabništva,	
- razvija kakovost svojega dela,	- pozna institucije, kjer lahko registrira dejavnost družabništva kot samozaposlitev,	
	- pozna institucije, kjer se lahko zaposli kot družabnik,	
	- pripravi dokumentacijo za registracijo dejavnosti družabništva kot samozaposlitev,	
	- pripravi dokumentacijo za zaposlitev v ustrezni instituciji,	
SPREMLJANJE FINANC V (SOCIALNEM) PODJETJU		- priprava osnutka poslovnega načrta
- je zmožen spremljanja financ,	- pozna pomen in naloge računovodstva,	

- je zmožen načrtovati in organizirati svoje delo,	- pozna knjigovodske listine in poslovne knjige,	
- razvija podjetnost pri svojem delu,	- pozna stroške, vrste in pomen stroškov,	
- razvija kakovost svojega dela,	- spozna elemente poslovnega načrta,	
- je zmožen uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo pri svojem delu.	- izdaja in prejema račune za opravljeno storitev, - spremlja prihodke in odhodke svoje dejavnosti.	

12. IZVAJALCI PROGRAMA USPOSABLJANJA IN ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI

Izvajalci programa usposabljanja morajo:

- biti strokovnjaki na določenem vsebinskem področju (visokošolski učitelji, raziskovalci, svetovalci),
- imeti lastne praktične izkušnje na obravnavanem vsebinskem področju in
- biti pedagoško-andragoško usposobljeni za izpeljevanje učnega procesa.

Pri vsakem modulu so za posamezne vsebinske sklope opredeljeni še naslednji izobrazbeni pogoji in druga znanja, ki jih morajo imeti izvajalci:

1. MODUL: ZNAČILNOSTI STAREJŠIH OSEB IN OKOLJA		
Naslov vsebinskega sklopa	Formalna izobrazba	Posebna znanja in izkušnje
Značilnosti ciljne skupine starejših odraslih	Univerzitetna izobrazba iz psihologije, sociologije, socialnega dela ali pedagogike in andragogike	Izkušnje s področja dela s starejšimi osebami
Značilnosti okolja v katerem živijo starejši odrasli	Univerzitetna izobrazba iz psihologije, sociologije, pedagogike in andragogike, kulturologije ali komunikologije	/
Ugotavljanje potreb starejših oseb	Univerzitetna izobrazba iz psihologije, sociologije, socialnega dela, pedagogike in andragogike ali komunikologije	Izkušnje s področja dela s starejšimi osebami
2. MODUL: DRUŽABNIŠTVO ZA STAREJŠE OSEBE		
Naslov vsebinskega sklopa	Formalna izobrazba	Posebna znanja in izkušnje
Komunikacija z uporabniki storitve družabništva in z institucijami	Univerzitetna izobrazba iz sociologije, psihologije, pedagogike in andragogike ali komunikologije	/
Družabništvo starejšim osebam	Visokošolska strokovna izobrazba iz delovne terapije, univerzitetna izobrazba iz psihologije, sociologije, pedagogike in andragogike ali kulturologije	Praktične izkušnje iz posameznega področja s poudarkom na potrebah starejših oseb
Ohranjanje sposobnosti in spretnosti starejših	Visokošolska strokovna izobrazba iz fizioterapije,	Praktične izkušnje iz posameznega področja s

oseb	agronomije in hortikulture, univerzitetna izobrazba iz športne vzgoje, živilstva in prehrane, srednješolska izobrazba s področja gostinstva in hortikulture	poudarkom na potrebah starejših oseb
Praktično usposabljanje	Visokošolska strokovna izobrazba katerekoli smeri	Praktične izkušnje iz posameznega področja s poudarkom na potrebah starejših oseb

3. MODUL: DRUŽABNIK KOT (SOCIALNI) PODJETNIK

Naslov vsebinskega sklopa	Formalna izobrazba	Posebna znanja in izkušnje
Računalniško opismenjevanje	Srednješolska ali višješolska strokovna izobrazba s področja računalništva in informatike ali najmanj srednješolska izobrazba in licenca za spraševalca v mednarodnih certificiranih programih računalniškega usposabljanja ali visokošolska izobrazba, ki je vključevala vsebine s področja računalništva ali informatike v obsegu najmanj 100 ur	/
Pregled, načrtovanje in organizacija vsakodnevnih opravil	Univerzitetna izobrazba ali visokošolska strokovna iz ekonomije ali organizacije dela	Praktične izkušnje iz področja organizacije dela in poznavanje potreb starejših oseb
Trženje storitve družabništva	Univerzitetna izobrazba iz ekonomije, sociologije, visokošolska strokovna izobrazba iz ekonomije	/
Zakonodaja s področja (socialnega) podjetništva z individualnim svetovanjem	Univerzitetna izobrazba iz ekonomije ali prava, visokošolska strokovna izobrazba	Poznavanje zakonodaje s področja (socialnega) podjetništva
Finančno vodenje (socialnega) podjetja	Univerzitetna ali visokošolska strokovna izobrazba iz ekonomije	Praktične izkušnje iz področja finančnega vodenja

13. LISTINA

Kandidati, ki bodo uspešno opravili vse obveznosti po programu, bodo prejeli ustrezno potrdilo o usposobljenosti za Družabnika/družabnico za starejše osebe.

Potrdilo vsebuje:

- podatke o izvajalski organizaciji,
- podatke o udeležencu (ime in priimek, datum in kraj rojstva),
- ime programa,
- trajanje programa v urah,
- naziv, ki ga dobi udeleženec, ki je uspešno končal program,
- datum izdaje listine,
- številko listine.

14. SESTAVLJAVCI PROGRAMA

Avtorici programa:

mag. Irena Bohte, Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj
mag. Nada Žagar, Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj

Strokovni sodelavci pri pripravi posameznih tem/modulov:

mag. Milan Krajnc, Dom starejših občanov Črnomelj
Valerija Lekić Poljšak, Dom starejših občanov Črnomelj
Vlasta Petraš, Dom starejših občanov Metlika
Tatjana Aupič, Obrtno-podjetniška zbornica Črnomelj

Strokovno svetovanje:

Dr. Tanja Možina, Andragoški center Slovenije
Sonja Klemenčič, Andragoški center Slovenije

15. PRILOGE

PRILOGA 1: EVALVACIJA PROGRAMA

Priporočljivo je, da se kakovost izvedbe programa usposabljanja zagotavlja s sprotnim spremljanjem izpeljave programa, končno evalvacijo ob zaključku programa in evalvacijo učinkov, ki jo opravljamo v določenem obdobju po zaključku, ko udeleženci že opravljajo dela, za katera so se usposabljali v programu.

Sprotno spremljanje izvedbe izobraževanja omogoča, da na podlagi tako pridobljenih podatkov in informacij, že med potekom izobraževanja za določeno skupino udeležencev vpeljemo potrebne spremembe in izboljšave.

Končna evalvacija, ki jo opravimo po zaključku izobraževanja za določeno skupino udeležencev, omogoča poglobljeni vpogled in analizo izpeljave celotnega programa usposabljanja, na podlagi katere je mogoče načrtovati potrebne izboljšave samega programa usposabljanja ter prihodnjih izpeljav programa.

Evalvacijo učinkov programa opravimo v določenem obdobju od zaključna usposabljanja (npr. 6 mesecev po zaključku usposabljanja). Po eni strani je namenjena temu, da udeleženci ocenijo uporabnost znanj, ki so si jih pridobili v programu, z določenim časovnim zamikom, potem, ko že opravljajo dela in naloge za katere so se usposabljali v programu in različne vidike uporabnosti znanj lahko ovrednotijo izhajajoč iz izkušnje pri delu, ki ga opravljajo. Hkrati pa v tovrstno evalvacijo učinkov lahko vključimo uporabnike storitev, ki jih opravlja oseba, ki se je usposabljala v programu ter tudi na ta način pridobimo informacije o učinkovitosti usposabljanja.

Priporočljivi časovni vidik izpeljave spremljanja in evalvacije:

- Sprotno spremljanje se izvaja vsaj ob zaključku vsakega modula, lahko pa tudi že med potekom modula.
- Končna evalvacija se izvede ob zaključku programa usposabljanja za določeno skupino udeležencev.
- Evalvacija učinkov se izvede v določenem časovnem obdobju po zaključku usposabljanja za določeno skupino udeležencev. (npr. 6 mesecev po zaključku usposabljanja ali 1 leto po zaključku usposabljanja ipd.).

Predmet sprotnega spremljanja ter končne evalvacije in evalvacije učinkov morajo biti vsaj naslednja evalvacijska vprašanja:

Na ravni programa usposabljanja:

- Ali so zmožnosti in standardi znanja v programu/modulih ustrezni glede na potrebe udeležencev po znanjih, še posebej ob upoštevanju del in nalog, za katere se udeleženci usposabljajo?
- Ali so izbrane organizacijske oblike ustrezne z vidika doseganja zmožnosti, in standardov znanja v programu in posameznem modulu?

- Ali so izbrane organizacijske oblike ustrezne glede na ciljno skupino?
- Ali so izbrane organizacijske oblike ustrezne z vidika doseganja standardov znanja v posameznem modulu in razvoja zmožnosti v programu?
- Ali je obseg ur posameznih vsebinskih sklopov ustrezen z vidika doseganja standardov znanja in razvijanja zmožnosti v programu?
- Ali so opredeljeni kadrovske pogoji v programu ustrezni?
- Ali so opredeljeni materialni pogoji v programu ustrezni?

Dodamo lahko tudi druga vprašanja, po katerih se pokaže potreba med izvajanjem usposabljanja.

Na ravni izpeljave izobraževalnega programa:

Zadovoljstvo udeležencev:

- Ali so udeleženci zadovoljni s predavatelji ter njihovo strokovno in pedagoško-andragoško usposobljenostjo?
- Ali so udeleženci zadovoljni z organizacijo usposabljanja?
- Ali so udeleženci zadovoljni z vsebinami usposabljanja?
- Ali so udeleženci zadovoljni z uporabnostjo pridobljenih znanj?
- Ali so udeleženci zadovoljni s svetovalnim delom (konzultacijami), ki so ga imeli na razpolago pri samostojnem delu?
- Ali so udeleženci zadovoljni z gradivi, ki so jih dobili v programu usposabljanja?
- Ali so udeleženci zadovoljni z oblikami in metodami dela, uporabljenimi v programu?
- Ali so se udeležencem uresničila pričakovanja, ki so jih imeli ob vstopu v program?
- Ali bi udeleženci potrebovali še dodatna znanja?

Dodamo lahko tudi druga vprašanja, po katerih se pokaže potreba med izvajanjem usposabljanja.

Subjekti, ki jih je priporočljivo vključiti v sprotno spremljanja in končno evalvacijo:

Udeleženci v programu usposabljanja: Ker je za uspešnost programa in za kakovost znanja, ki si ga pridobijo udeleženci, ključno, da je izobraževanje izpeljano njim ustrezno, je pomembno, da že med izpeljavo izobraževanja pridobimo njihova mnenja o njihovem zadovoljstvu z izobraževanjem. To omogoči, da na potrebne izboljšave ne čakamo in jih morda uvedemo za naslednjo skupino, pač pa jih uvajamo sprotno, s tem vplivamo na večje zadovoljstvo udeležencev z izobraževanjem in posledično na kakovost znanja in razvoj njihovih zmožnosti. Povratne informacije, ki nam jih udeleženci sporočijo ob zaključku usposabljanja oz. nekaj mesecev po zaključku usposabljanja, pa služijo za analizo in vpeljavo potrebnih izboljšav v naslednje izvedbe programa usposabljanja za nove skupine udeležencev.

Predavatelji v programu usposabljanja: Še posebej zato, ker je program usposabljanja akcijsko naravnani, je aktivna vloga predavateljev, pa tudi povezava predavateljskega tima, za uspešno izvajanje programa, ključnega pomena. S tega

vidika, je nujno, da že v sprotno spremljanje vključimo pridobivanje povratnih informacij o ustreznosti posameznih vidikov programa (posameznega modula) od predavateljev, ki so nosilci posameznih modulov, tem.

Uporabniki storitev/izdelkov, ki jih bo izvajala oseba, ki se usposablja v programu: Ti nam na podlagi lastne izkušnje z uporabo storitve oz. izdelka, ki ga/jo pripravijo osebe, ki so se usposabljevale v programu, lahko dajo koristne povratne informacije o usposobljenosti teh oseb, o potrebah po vključitvi dodatnih tematik v program usposabljanja, o širitvi obsega usposabljanja za določene tematike ipd. Povratne informacije, ki jih prispevajo uporabniki, so pomemben del evalvacije učinkov programa usposabljanja.

Priporočene metode in evalvacijski instrumentarij:

Za pridobivanje ocen, mnenj in stališč ter drugih povratnih informacij, je priporočljivo uporabiti različne vrste evalvacijskega instrumentarija, ustrezne subjektom, ki jih vključimo v spremljanje oz. evalvacijo. V nadaljevanju navajamo nekatere priporočljive:

Anketiranje udeležencev o njihovem zadovoljstvu: Pri anketiranju gre za priporočljivo metodo za sprotno spremljanje zadovoljstva in končno evalvacijo ter evalvacijo učinkov, s katero lahko naenkrat in z ne prevelikimi stroški pridobimo povratno informacijo od večjega števila udeležencev. Uporabimo anketne vprašalnike (lahko na papirju ali spletne), ki pa naj bodo vsebinsko in metodološko prilagojeni udeležencem, ki jih vključujemo v anketiranje.

Vodeni pogovori z udeleženci: Za pridobivanje bolj poglobljenih povratnih informacij, raziskovanje vzrokov za morebitne zaznane težave ipd. se priporoča uporaba metode vodenega pogovora z udeleženci. Ta je lahko skupinski, uporabimo lahko npr. metodo fokusnih skupin, pri individualnih pogovorih pa lahko uporabimo metodo vodenega intervjuja.

Vodeni pogovori s predavatelji: Priporočljivo je, da že med potekom usposabljanja, vsaj pa ob koncu tematike, ki jo obravnava, opravimo individualni pogovor s predavateljem/ji, ki so nosilci posameznega modula oz. tem. Glede na to, da je program usposabljanja zasnovan na metodologiji akcijskega raziskovanja, kjer je zelo pomembno, da udeleženci sledijo temeljnemu cilju in razvijajo zmožnosti kontinuirano v posameznih sekcijah programa usposabljanja, pa je zelo priporočljivo, da se v posameznih fazah opravijo tudi skupinski evalvacijski pogovori s predavateljskim timom. Vsaj enkrat do dvakrat med usposabljanjem npr. s predavateljskim timom, ki izpeljuje posamezni modul. Prav tako pa tudi skupni evalvacijski pogovor s celotnim predavateljskim timom v programu. To omogoča povezano in usklajeno delo med predavatelji, ki izpeljujejo posamezne module oz. teme.

Anketiranje uporabnikov ter vodeni pogovori z uporabniki: Tudi za pridobivanje povratnih informacij od uporabnikov izdelkov in storitev, ki jih izvaja oseba, ki se je usposabljala v programu, lahko uporabimo metodo anketiranja. To

predvsem takrat, ko želimo vključiti večje število uporabnikov in smo primorani v časovno in stroškovno racionalizacijo zbiranja podatkov. V kolikor želimo bolj poglobljeni vpogled v učinke programa, kot jih ocenjujejo uporabniki storitev/izdelkov, ki so jih pripravile osebe, ki so se za to delo usposabljevale v programu, pa je priporočljivo opraviti individualne oz. skupinske pogovore z vzorčnimi skupinami uporabnikov oz. posamezniki.